

<http://www.diva-portal.org>

This is the published version of a paper published in *Arbetsmarknad & Arbetsliv*.

Citation for the original published paper (version of record):

Bergman, A., Eriksson, B. (2015)

Introduktion nr 4 2015.

Arbetsmarknad & Arbetsliv, 21(4): 4-6

Access to the published version may require subscription.

N.B. When citing this work, cite the original published paper.

Permanent link to this version:

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:kau:diva-48212>

Introduktion

Ann Bergman och Birgitta Eriksson

Årets sista nummer av *Arbetsmarknad & Arbetsliv* innehåller fyra artiklar som tar upp olika områden. Den första artikeln handlar om den svenska jobbstrukturens utveckling och den andra berör sommarjobbets betydelse för framtida lön. Den tredje artikeln beskriver resultaten av ett jämställdhetsprojekt och den fjärde, slutligen, behandlar flexibel arbetstid inom äldreomsorgen. Dessutom ingår tre bokrecensioner.

Den första artikeln, *Svensk arbetsmarknad mot polarisering efter millennieskiftet*, handlar om hur utvecklingen av den svenska jobbstrukturen har förändrats under 2000-talet jämfört med hur tendensen varit tidigare. Författaren Rune Åberg inleder med att beskriva hur arbetsmarknaden under lång tid har präglats av att antalet höglönejobb har ökat samtidigt som låglönejobben har minskat. Efter millennieskiftet har emellertid en hel del studier visat på ett förändrat mönster som pekar på en polarisering i jobbstrukturen i flera länder. Denna polarisering innebär att såväl hög- som låglönejobben har ökat. Det är dock inte alla studier som stödjer polariseringstesen. Syftet med Åbergs artikel är tvåfaldigt. Författaren vill dels beskriva jobbstrukturens förändring i Sverige från 1997 till 2012, dels försöka förklara de mönster han får fram. Resultaten visar att låglönejobben inte längre minskar utan att de i stället ökar mer än jobben i mellanlöneskiktet, vilket innebär att även den svenska jobbstrukturen går mot en polarisering. Vilka är då orsakerna till denna polarisering? Här lyfter författaren fram den tekniska utvecklingen och globaliseringen som de mest grundläggande drivkrafterna till förändringen. Samtidigt handlar jobbstrukturens förändring också om olika jobb som vuxit i antal och det har visat sig att låglönejobben har vuxit under senare år.

Artikeln *Sommarjobb, arbetslivserfarenhet och framtida arbetsinkomst* är skriven av Moudud Alam, Kenneth Carling och Ola Nääs. Den tar sin utgångspunkt i en vidare diskussion om vilken betydelse sommarjobb under gymnasietiden har för framtida möjligheter på arbetsmarknaden. Forskningen på området ger ingen entydig bild om fördelar och nackdelar med att kombinera arbete och gymnasiestudier. Syftet med artikeln är därför att med utgångspunkt i ett kvantitativt material undersöka huruvida erfarenheter av sommarjobb leder till ett mer framgångsrikt arbetsmarknadsinträde i form av högre framtida arbetsinkomst. Författarna menar att det saknas tillförlitliga statistiska undersökningar som kan frilägga den ekonomiska effekten av sommarjobb på framtida inkomst. Det kan finnas en rad bakomliggande faktorer som påverkar i vilken utsträckning man både söker

och får sommarjobb eller ej. För att studera denna effekt har Alam, Carling och Nääs utgått från två datakällor. De är dels data från de ungdomar som sökt och fått sommarjobb via Falu kommun mellan åren 1997–2003, dels tidsseriedata från SCB eftersom dessa individer lades till i SCB:s databas och därtill kunde följas fem till tolv år efter det att de slutade gymnasiet. Ungdomar fick sina sommarjobb genom att de lottades ut, vilket enligt författarna gör att urvalet blir slumpmässigt och att det lämpar sig bra för att studera effekten av sommarjobbet i sig. Av de som blev erbjudna sommarjobb valdes endast flickor ut. Resultatet visar bland annat att sommarjobb under studietiden visar sig ha störst betydelse för de studiesvaga med avseende på framtida inkomst.

Den tredje artikeln fokuserar också ungdomar, men denna gång är det jämställdhetsarbete som är i fokus. Det är dessutom ett jämställdhetsarbete som beskrivs som lyckosamt, vilket inte alltid är fallet. I många studier rörande detta område är det snarare svårigheten och trögheten i detta arbete som betonas. David Öborn Regins artikel *Att göra rum – Erfarenheter från ett jämställdhetsprojekt* belyser hur och varför ett jämställdhetsprojekt inom en ideell, politisk ungdomsorganisation lyckas med sitt jämställdhetsarbete. Organisationen som är en landsomfattande förening har ett uttalat mål som lyder ”Killar och tjejer ska kunna vara medlemmar på lika villkor”. Inom organisationen fanns en ambition att ”tjejer inom organisationen skulle ges utrymme på killars bekostnad” och sammantaget mynnade mål och ambitioner ut i en handlingsplan och ett omfattande jämställdhetsprojekt. Datamaterialet bygger på dels handlingsplaner och strategidokument, dels ett antal intervjuer med personer som haft en ledande och drivande ställning i projektet. I artikeln lyfter Öborn Regin fram fyra övergripande framgångsfaktorer som kunde identifieras i materialet. Bland annat visar studien att det är viktigt att utveckla alternativa praktiker för att ändra handlingsmönstren hos båda könen samt att en tillfällig särorganisering av de unga kvinnorna ger dem utrymme att formulera sig kring vad som upplevs problematiskt.

Flexibilitet – både som begrepp och som ett fenomen på arbetsmarknaden – intresserar många arbetslivsforskare. Frågor som rör flexibilitetens uttrycksformer och dess konsekvenser studeras och diskuteras i tämligen stor utsträckning. Lena Ede och Ulla Rantakeisu har skrivit en tankeväckande artikel inom området. Den har titeln *Gränslöst arbete? Flexibel arbetstid i äldreomsorgen* och behandlar arbetsgivarens krav på arbetstidsflexibilitet. Det övergripande syftet med artikeln är att analysera organiseringen av den verksamhetsflexibla arbetstidens följder för vardagslivet och omsorgsarbetet ur arbetstagarnas perspektiv. Möjlighet till heltid inom äldreomsorgen är nämligen kopplad till en verksamhetsflexibel arbetstid. Detta innebär att arbetsgivaren, i en viss omfattning av heltiden, är fri att disponera den anställde var och när denne behöver det. Studiens empiriska material baseras på fem utvärderingsprojekt av den kommunala äldreomsorgen som en

av författarna har deltagit i. I denna artikel syntetiseras de delar av materialet som har med arbetstid och flexibilitet att göra. Resultaten visar att kraven på tidslig och rumslig flexibilitet i sin tur ställer krav på att den anställde i allt högre utsträckning måste vara tillgänglig och stå till pass, men också att denne måste kunna passa in i olika arbetsgrupper och på olika arbetsplatser. Sammantaget leder detta till att motsättningen mellan arbete och övrigt liv ökar, arbetsbelastningen ökar, arbetstillfredsställelsen riskerar att minska samt inflytandet och möjligheterna för arbetstagaren att påverka flexibilitetskraven minskar.